

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Kóté Csaba ügyvéd által képviselt felperesnek a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Elnöke alperes ellen építési ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult perben a Fővárosi Bíróság 2008. január 14. napján kelt 1.K.31.200/2004/41. számú jogerős ítélete ellen a felperes által 46. sorszámon benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság 1.K.31.200/2004/41. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (azaz ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az Államnak - külön felhívásra - 36.000 (azaz harminchatezer) forint felülvizsgálati illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Igazgatósági és Hatósági Igazgatóság Székesfehérvári Regionális Iroda a 2002. november 20-án kelt 30.170/5/2002. számú határozattal a felperes részére engedélyt adott a sz-i hrsz-ú ingatlanon álló középkori lakóház maradványainak helyreállítására, bemutatására, és a maradványok fölött egy négylakásos új lakóépület építésére.

A felperes az építkezést megkezdte, majd a fentiek ellenére az építési naplóba 2003. április 10-én történt tervezői bejegyzés a középkori falak visszabontására tartalmaz rendelkezést. A felperes a műemléki védettséget élvező, középkori lakóház pinceszint fölötti, az utcavonallal párhuzamos falait a talajszintig visszabontotta. A bontás következtében megsérült a gótikus pincelejárati kőkeret is. A felperes az építési törmeléket nem őrizte meg és a hatóság felé a bejelentési kötelezettségének sem tett eleget, ezért az örökségvédelmi hatóság csak a 2003. április 17-én tartott helyszíni szemlén észlelte az építési engedélytől eltérő tevékenységet, az utcai főfalak elbontását, a gótikus pincelejárati kőkeret megrongálódását.

Az elsőfokú hatóság a 2003. május 27-én kelt 30.725/5/2003. számú határozatával a felperest 12.500.000 forint örökségvédelmi bírság megfizetésére kötelezte. A bírság mértékének meghatározásakor figyelembe vette, hogy a védett műemlék fele megsemmisült, helyreállítása nem lehetséges, a felperes a bejelentési kötelezettségét elmulasztotta.

A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a 2003. november 6-án kelt 2147/5/2003. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

A felperes keresetet nyújtott be az alperes határozatának felülvizsgálata, hatályon kívül helyezése iránt. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes eljárási kifogása alaptalan, mert az alperesi hatóság hatáskörében és illetékességi területén járt el. Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás során beszerezte Sa.J. igazságügyi építész szakértő szakvéleményét, meghallgatta tanúként a tervezőt, a kivitelezőt, a perbeli épületre szakvéleményt adó művészettörténészt, a feltáró régészt és a régésztechnikust. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperesnek az épületmaradvány középkori jellegét vitató kifogása nem vizsgálható, a perbeli falmaradvány műemléki védettségét, középkori jellegét ebben az eljárásban már vitatni nem lehet. Elutasította emiatt felperesnek az ezzel kapcsolatos további bizonyítási indítványait is. Az igazságügyi szakvélemény alapján elfogadta, hogy a falak életveszélyessé váltak és ezért kellett azokat lebontani. A felperes azonban a bontás előtt nem tájékoztatta erről az örökségvédelmi hatóságot és nem tette lehetővé a hatóság számára, hogy ellenőrizze a felperes által állított körülményeket, így a felperes magát zárta el attól, hogy a javára szóló körülmények értékelésre kerülhessenek. A felperes műemléki védettségű lakóház falát bontotta el, ezért vele szemben az alperes jogszerűen szabott ki bírságot. A bírság összezszerűsége körében az alperes a bírság alapjául szolgáló körülményeket a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (helyes hivatkozása Kötv. az ítéletben használt Ktv. hivatkozással szemben) 82.§ (4) bekezdése alapján helytállóan mérlegelte. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a felperes alaptalan keresetét elutasította.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a közigazgatási határozat hatályon kívül helyezése mellett az alperes új eljárásra kötelezését, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. elsőfokú eljárás alatt hatályos 163.§, 164.§, 177.§, 188.§, 206.§, 213.§, 324.§, 338.§, 339.§ közelebbről meg nem jelölt bekezdéseit, a jelenleg hatályos Pp. 336/A.§ (2) bekezdését, 339/B.§-át, továbbá az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2002. (X.18.) Korm. rendelet (Korm.r.) 3.§-ának

közelebbről meg nem jelölt bekezdését, a kulturális örökség védetté nyilvánításának részletes szabályairól szóló 3/2002. (II.15.) NKÖM rendelet (R.) 4.§-át, a Kötv. 7.§ 8. pontját, 32.§ közelebbről meg nem jelölt bekezdését, 82.§ (4) bekezdés közelebbről meg nem jelölt pontját, az Alkotmány 50.§ (2) bekezdését, az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (Áe.) 26.§ (1) bekezdését, 43.§ (1) bekezdés c) pontját, 66.§ közelebbről meg nem jelölt bekezdését, a KK 31. számú állásfoglalást. A felperes a felülvizsgálati tárgyaláson tett nyilatkozata szerint a közelebbről meg nem jelölt jogszabálysértések esetében a jogszabálysértés az adott jogszabályhely valamennyi bekezdésére, pontjára vonatkozóan fennáll.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget bizonyítási és tényállás megállapítási kötelezettségének, ezzel összefüggésben a bizonyítási indítványát is jogsértően utasította el. Az ítélet iratellenes megállapításokat tartalmaz, a bíróság indokolási kötelezettségét nem teljesítette. Az alperes a bíróságot nem a bejelentési kötelezettség elmulasztása, hanem a védett érték elpusztítása miatt szabta ki. A bíróság a védett érték elpusztítását nem állapította meg, így a bejelentési kötelezettség elmulasztása miatt a bíróság kiszabásának már nem lett volna helye. Tévedett továbbá a bíróság akkor, amikor azt állapította meg, hogy a falmaradvány műemléki jellegét utóbb már vizsgálni nem lehet. Kifogásolta azt is, hogy a tárgyalás berekesztése előtt a jogi képviselője nyilatkozatának a lényege nem került a jegyzőkönyvben rögzítésre, azonban az elsőfokú bíróság a kérése ellenére a jegyzőkönyvet nem egészítette ki.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem alaptalan.

A Pp. 272.§ (2) bekezdése értelmében felülvizsgálati kérelem jogszabálysértésre hivatkozással terjeszthető elő. A Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275.§ (2) bekezdése alapján a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem keretei között, az abban konkrétan megjelölt jogszabálysértések körében vizsgálhatja. A felperes a jogszabálysértések egy részét konkrét bekezdésre, pontra való hivatkozás nélkül csak a jogszabályhely feltüntetésével jelölte meg a felülvizsgálati kérelmében, és nem indokolta meg, hogy a felsorolt jogszabálysértések mennyiben és milyen okból állnak fenn. A Legfelsőbb Bíróság a felsorolt jogszabályhelyek közül csak azokat vizsgálta érdemben, amelyekhez kapcsolódóan a felperes a jogszabálysértés okát is megjelölte és a felülvizsgálati kérelmében megindokolta, hogy a jogszabálysértés a jogerős ítélet mely rendelkezéseiben nyilvánult meg. A Legfelsőbb Bíróság nem vizsgálhatta a közigazgatási hatóság által elkövetett

jogsértéseket, mert a felülvizsgálati eljárás tárgya kizárólag a jogerős ítélet. A felperes által hivatkozott jegyzőkönyv kiegészítés iránti kérelmének elbírálatlansága a felülvizsgálati eljárásban nem orvosolható, arról az elsőfokú bíróságnak kell döntenie, az ügy érdemét ez a kifogás nem érinti.

A Legfelsőbb Bíróság az érdemben vizsgálható jogszabálysértések tekintetében azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság széleskörű bizonyítási eljárást folytatott le, a tényállás tisztázási kötelezettségének eleget tett, a bizonyítékokat megfelelően értékelte és a döntését megindokolta. Helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a megsemmisült falmaradvány műemléki és középkori jellege utóbb már nem vitatható, mert a felperes az építési engedélyét középkori lakóház maradványainak helyreállítására, bemutatására és fölöttük új lakóépület építésére kapta, így a falmaradványok középkori jellege, a műemléki védettsége nem tehető utóbb vita tárgyává akkor, amikor felperes az építési engedélyben foglalt megőrzési kötelezettségének nem tett eleget és erre bizonyítási eljárás sem folytatható. A műemléki védettség ténye és annak megalapozottsága az építési engedélyezési eljárásban lett volna kifogásolható, utóbb a szankció alól való mentesülése érdekében ebben az eljárásban már kétségbe nem vonható, ezért az elsőfokú bíróság a felperes bizonyítási indítványát jogszerűen utasította el, mert a bizonyítási indítvány olyan, az épületmaradvány műemléki jellegét vitató tények igazolására irányult, amelyek a bírósági eljárásban már nem voltak vizsgálhatók.

Tényként állapítható meg, hogy a felperes az építési engedélytől eltért, a középkori lakóház falmaradványát az előírás ellenére nem őrizte meg, és úgy bontotta azt el, hogy az általa állított utóbb felmerült ok miatt, az építési engedélytől való eltéréshez a hatóságtól engedélyt nem kért, még bejelentési kötelezettségének sem tett eleget. Az a körülmény, hogy a szakértői vélemény alapján az elsőfokú bíróság elfogadta, hogy a falak az építkezés során veszélyessé váltak és ezért azokat le kellett bontani, nem jelenti azt, hogy a felperes az építési engedélyben meghatározott kötelezettségétől jogkövetkezmények nélkül eltérhetett. Az elsőfokú bíróság ugyanis tényként azt állapította meg, hogy a felperes az állított - közbejött - váratlan körülményekről nem tájékoztatta az örökségvédelmi hatóságot. Így az sem a falmaradvány veszélyessé válásáról, omlásáról, sem annak elbontási szükségességéről, és nem tette lehetővé a hatóság számára azt sem, hogy ezeket a körülményeket ellenőrizze. A felperes építési tevékenysége folytán a középkori falak megsemmisülése a műemlék jó részének elpusztulásával járt, megsérült a gótikus pincelejárati kőkeret is, és a bontás következményeként a műemléki védettségű középkori lakóház maradványai - az előírás szerint - nem állíthatók helyre.

Örökségvédelmi bírság az építési engedélyhez kötött tevékenységnek az engedély nélkül vagy attól eltérő módon történt végzése után és a bejelentési kötelezettség elmulasztása miatt egyaránt kiszabható [Kötv. 82.§ (1) és (2) bekezdése]. A szankcionálhatóság szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a falmaradvány elbontása szándékos volt vagy vis maior következtében történt. Az elsőfokú hatóság a bírság kiszabásánál a bejelentési kötelezettség elmulasztását is figyelembe vette, ezt a határozatot az alperes helybenhagyta, így a jogszabály által előírt bejelentési kötelezettség nem teljesítése szankcionált volt, ezért a felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a bejelentési kötelezettség elmulasztása miatt vele szemben bírságot nem szabtak ki.

A bírság kiszabása során a Kötv. 82.§ (4) bekezdésében foglaltak szerint mérlegelni kell a kulturális örökség elemének történeti, eszmei jelentőségét és egyediségét, az okozott kár nagyságát. Az alperes a bírság kiszabáskor mérlegelési jogkörében járt el, a mérlegelés szempontjait határozatában rögzítette, annak megalapozottságát az elsőfokú bíróság jogszerűen állapította meg a perben beszerzett szakvéleményre is figyelemmel.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott és érdemben elbírálható jogszabályokat nem sértette meg, ezért azt a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A sikertelen felülvizsgálati kérelemmel élő felperes a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján köteles az alperes jogi képviselettel felmerült felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati illeték viselésére.

Budapest, 2009. június 10.

Dr. Kaszainé dr. Mezey Katalin sk. a tanács elnöke,
Gizella sk. előadó bíró, Dr. Tóth Kincső sk. bíró

Dr. Márton